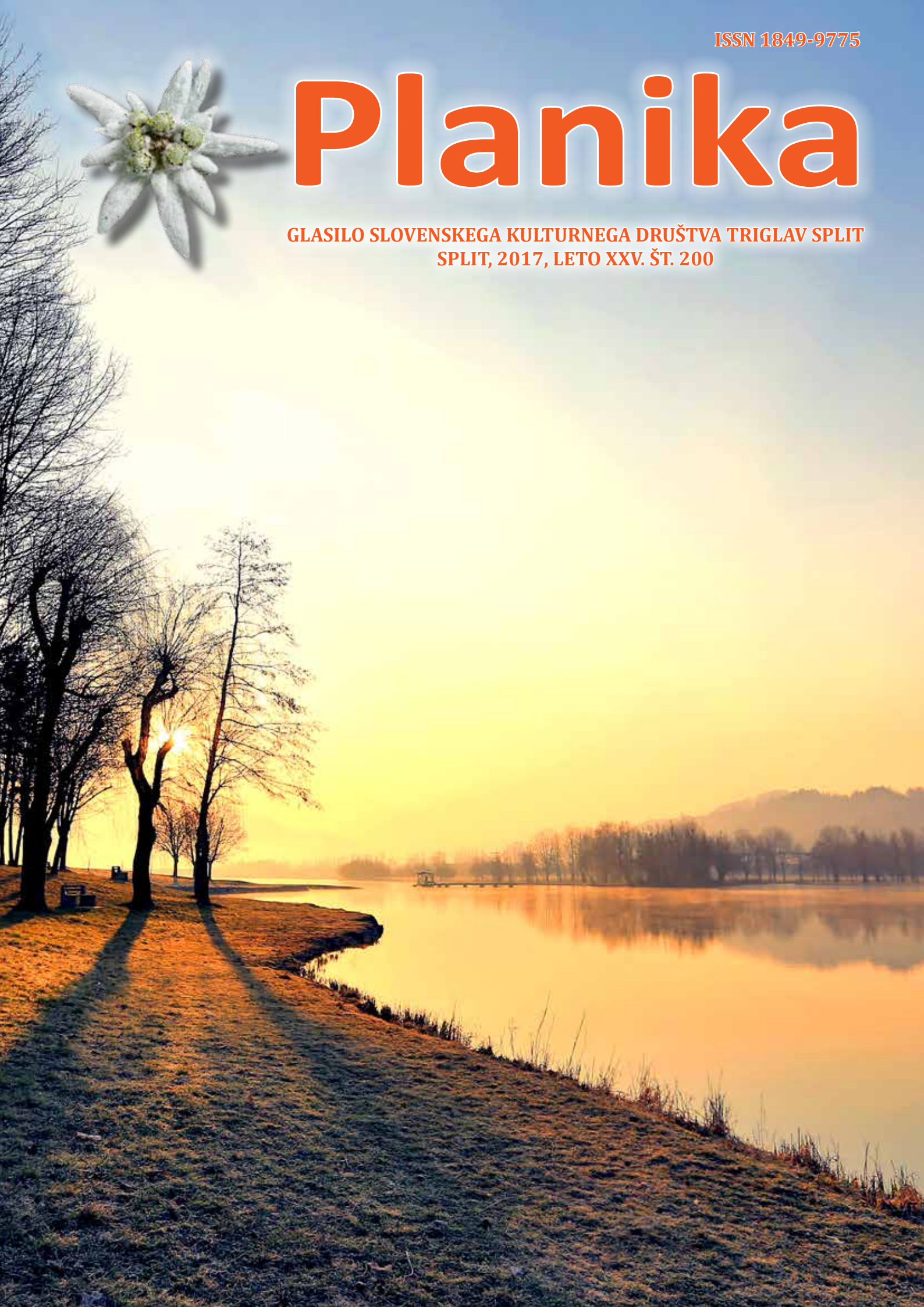

ISSN 1849-9775

Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT
SPLIT, 2017, LETO XXV. ŠT. 200

Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT

GLASILO FINANCIRA URAD ZA
NARODNE MANJŠINE VLADE
REPUBLIKE HRVAŠKE

zanj **Mag. Cveto Šušmelj**

NASLOVNICA

Foto: Aleksander Kavčnik
JESEN V DEŽELO PRIHAJA

UREDNIKA

Vera HRGA

UREDNIŠKI ODBOR

Cveto ŠUŠMELJ
Nadežda ETEROVIĆ
Ivan KOSMOS

LEKTORICE IN PREVAJALKE

Vera HRGA
Dada ŠANTIĆ
Ana MATUSINOVIĆ

PRIPRAVA IN TISK

DES - Split
www.des.hr

NATISKANO

380 izvodov

RAZPORED AKTIVNOSTI

Ponedeljek: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR
Torek: od 18.00 - 21.30 DOPOLNILNI POUK
Sreda: od 17.30 - 19.30 KLEKLJANJE ČIPKE
Četrtek: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR
Petek: od 18.00 - 20.00 DRAMSKO LIT. URICE
Sobota: od 10.00 - 12.15 DOPOLNILNI
POUK IN OTROŠKE DELAVNICE

Uradne ure tajnice:

ponedeljek, sreda in petek zjutraj od 9.00-12.00 ure
Društveni prostori so odprti vsak dan, razen sobote,
nedelje in praznikov od 9.00-12.00

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO TRIGLAV SPLIT

Šibenska 3, 21000 SPLIT, HRVAŠKA
Tel: 021 343 137, Fax: 021 321 434
Uradni mobitel: 091 150 44 98

E-mail: slovensko.drustvo.triglav@st.t-com.hr

www.triglav-split.hr

IZ ŽIVLJENJA DRUŠTVA

- Tam, kjer sem doma
- Veselje je pri nas
- Čipka za vse
- Paški kamen, sol in bela čipka
- Praznik obeh domovin smo preživeli v naravi
- Čudovita destinacija
- Slikarji v koloniji »Slovenci v Tuzli 2017«

KEKCI

- Slovenščina malo drugače
- Tabor slovenskih otrok po svetu

UTRINKI...

- Nove Starine - Solinska oaza ekologije in umetnosti
- Slikarstvo je filozofija premišljanja sveta skozi lik in simbol/Rok Zelenko
- Berti Rodošek
- Naša slovenščina
- Slovenske kletvice in psovke
- Potica v bel hiši

VELEPOSLANISTVO REPUBLIKE SLOVENIJE NA HRVAŠKEM

Alagovićeva 30, 10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: (+) 3851 6311 000, Fax: (+) 3851 61 77 236

Elektronska pošta: vzg@gov.si

Spletni naslov: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>

Uradne ure so od ponedeljka do petka od 8.00 do 16.30.

Konzulami oddelek Veleposlaništva:

Tel: (+) 3851 631 1014, Fax: (+) 3851 468 0387

Uradne ure so ob ponedeljkih, sredah in petkih od 9.00 do 12.00.

GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE SLOVENIJE v Splitu

Istarska 9, 21000 Split, Hrvatska

Tel/Fax: (+) 385 21 389 224

Elektronska pošta: generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr

G. Branko Roglič, častni generalni konzul

Uradne ure konzulata so od ponedeljka do petka od 9.00 do 13.00.

Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT
SPLIT, 2017, LETO XXV. ŠT. 200

Planika je zacvetela dvestotič

Leto jubilejev: 25 let delovanja SKD Triglav Split in kar 200 števil naše Planike.

Planika je ogledalo našega društva, v njem se zrcali njegova celostna podoba.

Planika je več kot le časopis – je simbol in je tradicija brez katere si kontinuiranega pregleda delovanja društva skoraj ne moremo predstavljati.

Planika je orodje komuniciranja med člani društva, med Slovensko skupnostjo v Dalmaciji, med Slovenci in slovenskimi društvi na Hrvaškem in med domovino Slovenijo.

Planika omogoča povezavo med minulimi in današnjimi časi, med generacijami in je za preučevanje zgodovine društva zelo pomemben in dragocen vir.

Vsi dogodki, vsi naši uspehi, ki so plod ljubezni, entuziazma, veselja, strokovnosti in odgovornosti s katerimi opravljamo svoje poslanstvo, so za vedno zapisani v Planiki.

Dvesto števil Planike je več kot zgovoren dokaz, da smo pri svojem delu uspešni, sicer številnih dobrih in pozitivnih zgodb v njej ne bi bilo.

Trudimo se narediti dober, prijazen, zanimiv časopis za vas bralce. Upamo, da nam uspeva.

Hvala vsem, ki sodelujete, ki sooblikujete ta naš dragoceni cvet.

Veseli bomo, če vas bo v bodoče pri ustvarjanju še več. Veseli bomo vaših prispevkov pobud, želja in predlogov, ki bodo Planiko obogatili in Vam jo še bolj približali.

Vsaka Planika je moj otrok, moja radost, moj ponos.

Ko v bralčevih očeh vidim zanimanje, navdušenje, ko slišim pohvalo, – je moje zadovoljstvo popolno.

Urednica
Vera Hrga

Načrtovane aktivnosti

21.-24. september	21. Mednarodni festival čipk v Lepoglavi
22., 23., 24., 25. september	Edukativno potovanje otroške skupine „Kekec“ v Slovenijo
7. oktober	Vseslovensko srečanje v Zagrebu
19.-23. oktober	Delavnica za učiteljice klekkanja, Idrija
21.-22. oktober	Seminar za zborovodje, Šentvid pri Stični
2. december	V pričakovanju Miklavža - otroška prireditev Muca Copatarica gostovanje lutkovnega gledališča Lipa Dubrovnik
11. in 14. december	Humanitarni koncerti MePZ „Triglav“ v domovih za starejše
20. december	Občni zbor SKD „Triglav“ in poslovitev od starega let

Tam, kjer sem doma

Ko smo še živeli v Sloveniji, smo se kar nekajkrat za prvomajske praznike napatili proti Pohorju. Vendar do tam nismo prišli nikoli, ker je očka fičota vsakič obrnil proti Splitu. Seveda nisva z mamo imeli takrat nič proti. V meni pa je potem dolga desetletja tlela želja, da vidim Pohorje. Kadar sem pomislila na to, se mi je v glavi zavrtela melodija Edvina Fliserja „Tam, kjer sem doma“. In kaj se zgodi? Letošnji nastop na Taboru v Šentvidu bomo povezali s skupnim koncertom z ženskim pevskim zborom La Vita iz Maribora. Torej gremo na Štajersko! Še nikoli se nisem tako veselila odhoda v Slovenijo.

Gospa Anemarija iz mariborskega zbora nas je 16. junija že ob osmih zjutraj čakala na vhodu v Maribor

in nas takoj popeljala pod vznožje enega najbolj znanih smučišč v Evropi. Srce mi je bilo veliko kot gora. Ko pa so nam postregli še z domačimi sladicami in kavico, so bili vsi čuti zadovoljeni.

Sledil je vodeni ogled zgodovinskega jedra Maribora, zatem pa zakuska v Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, ki je osnovalo stanovski pevski zbor La Vita. Pojoče o sebi pravijo, da predstavljajo sinergijo petju predanih src, ki želijo z glasbo sporočiti tisto, kar navadno izgovorjena beseda pogosto ne zmore. Za seboj imajo številna gostovanja, med katerimi je za njih posebno doživetje predstavljal koncert v kliničnem centru lani v Splitu. Sodelovale so tudi na prireditvi Viško poletje na otoku Visu. Božično-novoletne zgodbe, namenjene bolnikom UKC Maribor, ki praznikov niso preživeli doma in v družbi najdražjih, pač pa so ostali v bolniški oskrbi, so s svojim sozvočjem olajšale težave bolezni. Kaj je tisti povezovalni element, ki je ljudi, ki se vsak dan soočajo s smrtjo in trpljenjem, povezal v pojočo celoto in kakšno moč ima pesem? Neskončno – saj glasba ne pozna meja in skladno povezuje vse dobromisleče ljudi. Takšna povezava je nastala tudi med zboroma La Vita in Triglav Split. Skupni koncert je bil v viteški dvorani gradu v Slovenski Bistrici.

Grad je prvič pisno omenjen leta 1265, skozi stoletja prehaja iz rok v roke, se dograjuje in počasi raste z novimi prizidki in gospodarskimi poslopji ter dobiva podobo renesančnega dvorca. Viteška dvorana je bogato okrašena s freskami in zelo akustična. Nastop obeh zborov je bil vrhunski, skupno zapete pesmi na koncu pa pravi užitek za ušesa in srce. Celotni program je zelo umetelno povezoval dramski umetnik Bojan Marošević. Po koncertu, namenjenem predvsem številni publiki, je sledil najbolj prisrčen del druženja pevcev in pevk ob sproščenem klepetu in spontani pesmi. Tisti pa, ki nam ni dovoljeno peti, smo se zbrali okoli bogato obloženih miz.

Prijeten večer je zaokrožil lep dan, ostalo je le še srečno priti do hotela Jakec na Planini pod Šumnikom, kjer smo se drugo jutro zbudili v globoki megli. Spuščaje se proti Bistrici pa se je megla redčila, Pohorje se je kazalo v polnem razkošju z vsemi tremi svojimi vrhovi.

V Trebnjem pa nas je zopet pričakal prijazni domačin Jože, ki že pozna naše navade in je pripravil turško.

Ob osmih zvečer se je v osnovni šoli Ferda Vesela v Šentvidu pri Stični začel koncert slovenskih pevskih zborov iz tujine. Nastopilo je devet zborov, naš pa je prejel posebno priznanje za dvajset let zaporednih nastopov na tej prireditvi.

Domačini so znova dokazali, da zaslužijo imeti čast organizirati takšno dogajanje, saj je vse potekalo brezhibno.

Prav tako gladko je potekal tudi Tabor v nedeljo. Pa saj ni niti moglo biti drugače. Vse je bilo kot naročeno – vreme čudovito, ne prevroče ne mraz, brez vetra, vseh 3000 pevk in pevcev pa dobre volje in veselega srca. Celo dirigent Švara je bil tokrat popolnoma sproščen. Po končanem koncertu še malo plesa, klobas in piva v šotoru, pa zopet proti domu. Se vidimo ob letu tam, kjer sem doma.

Ana Matusinović

VESELJE JE PRI NAS

48. Tabor slovenskih pevskih zborov

Letošnji tabor pod vedrim nazivom »Veselje je pri nas« je zares opravičeno nosil to ime, posebej za nas »Triglavce«, saj je bilo za nas to jubilejno, dvajseto sodelovanje na tej množični manifestaciji.

Spóštljivo je število nastopov, ki zahtevajo naporno delo, a ob dotiku ljubljene dežele, domovine naših mater in očetov, budijo prijetne spomine, navdajajo z neizmerno srečo, ljubeznijo in zanosom,

Inspirirajoča stara kraljevska dvorana, okrašena s čudovitimi freskami in absolutno akustiko je botrovala izredno uspešnemu Celovečernemu koncertu na Gradu v Slovenski Bistrici.

Topla dobrodošlica, prisrčnost in pozornost gostiteljev, pevskega zbora »La Vita« je bivanje v teh krajih naredila nepozabnim.

Dvajset let smo tu

Naslednji dan novi kraji, nove naloge, izzivi.

OŠ FERDA VESELA, Šentvid pri Stični. Za naš MePZ Triglav je bil ta dan poseben. Pod dihom reflektorjev smo se na dobro nam znani oder rutinsko povzpeli že dvajsetič, ter tokrat s posebnim občutki odpeli tri skladbe.

Dvajset let smo tu, gradimo mostove ljubezni, prijateljstva, spoštovanja in z najmočnejšim orožjem, s slovensko in hrvaško pesmijo pletemo naše vezi, nova poznanstva.

Po izvedbi je na oder stopil predsednik upravnega odbora Tabora slovenskih pevskih zborov **Jernej Lampret** in nam ob gromkem aplavzu prisotnih v dvorani izročil medaljo za 20. let naše neprekinjene zvestobe.

Veselje je pri nas

Naslednje jutro ja na odprtem igrišču šole održan koncert vseh udeležencev ženskih, moških in mešanih pevskih borov iz cele Slovenije.

Nepozabno »Veselje je pri nas«, po narodnih motivih, podpisuje **Stane Peček**, orkestracijo **Franc Kuharič**, a dirigentska palica je v rokah nenadomestljivega, sugestivnega in šarmantnega **Igorja Švare**.

Tatjana Kurajica

ČIPKA ZA VSE

Splitske klekljarice na 36. Festivalu idrijske čipke

Od 16. do 18. junija letos se je v Idriji odvijal 36. mednarodni festival idrijske čipke. Naša klekljarska skupina je bila zopet povabljenja k sodelovanju, pa smo na festivalu, skupaj s čipkaricami iz Lepoglave, ponosne razstavljale v galeriji Centra idrijske čipke, urejene posebej za razstavljane čipk.

Tri dni so se vrstile številne razstave čipk, slikarske razstave, prezentacije, delavnice, tekmovanja za otroke in odrasle ter še mnogi kulturni in športni dogodki: „Spominčice“ - osrednja razstava Društva klekljaric idrijske čipke,

Spominčice

„Poglej, kaj znam!“ 2017 - letna razstava idrijskih čipk otrok in mladih Čipkarske šole Idrija, „Domišljija, barva, črta, nitka, čipka-razstava avtorskih vzorcev in čipk“ - Čipkarska šola Idrija, „Pogrinjek za Magdaleno-Čajanka za Magdaleno“ - Društvo klekljaric idrijske čipke-skupina Dole (št. krožek),

ČIPKA ZA VSE - del našega razstavnega prstora

„Po polju že rožce cvetijo“ - Društvo klekljaric idrijske čipke-skupina Idrija, „Bela golobica-NA VALOVIH ALFA“ - Čipkasta instalacija Eve Petrič, „Čipke, ki lovijo sanje“ - razstava lovilcev sanj z idrijsko čipko, „Čipka za vse“ - razstava Slovenskega kulturnega društva Triglav Split,

„Lepoglavska čipka“ - razstava avtorske čipke Snježane Varović in Zadruga Lepoglavske čipke, stalna razstava MMI: „Z nitjo pisana zgodovina“ - Mestni muzej Idrija, »Belina čipke sije v temno rovov«-filatelistična razstava, „Idrijska dediščina“ - razstava maket Davida Ogriča, „Poletimo...“-poživitev balkonov Doma upokojencev Idrija, „Čipka in cvetje“ - mednarodni floristični dogodek - izdelava cvetličnih skulptur,

Čipka in cvetje

„Dama s čipkami“ - slavnostna otvoritev 36. Festivala idrijske čipke, sejem domače in umetnostne obrti, klekljarskih pripomočkov ter kulinarike, prikaz klekljanja učenk in učencev Čipkarske šole Idrija, prikaz klekljanja Društva klekljaric idrijske čipke, idrijski žlikrofi na placu - prikaz izdelave in pokušnja idrijskih žlikrofov, državno tekmovanje iz znanja klekljanja za priznanje Ivanke Ferjančič.

Osrednja razstava je bila u Mestnem muzeju Idrija, v dvorani Nikolaja Pirnata. Sedemdeset čipkaric iz Idrije in okolice je prikazalo okoli 430 miniatur, večinoma izdelanih po načrtih Franca Lapajne, Idrčana in enega od najstarejših in največjih trgovcev čipk v Sloveniji. Razstava je osvajala z bogastvom motivov, variacij barv in bodova, klekljanih po tem načrtu.

Prvikrat je festival obogaten tudi z mednarodno floristično razstavo „Čipka in cvetje“ – modnimi skulpturami iz cvetje.

Modni dodatki

Festival je bil izredno poln raznih dogajanj, toda zaradi obvez si nismo mogli pogledati vseh. Kot vselej si je našo razstavo ogledalo zelo veliko obiskovalcev. Idrija je največji čipkarski center v Sloveniji, poznat in priznan v Evropi in v svetu in zato nas pohvale in odlični komentarji tukaj še posebej veselijo. Ta dogajanja so tudi priložnost za srečanja in izmenjavo mnenj in izkušenj s prijateljicami čipkaricami iz Idrije, Slovenije in od drugod. Organizirana je tudi okrogla miza stol na temo „Razvoj čipkarstva in težave, vezane za to v Sloveniji in sosednjih državah“.

Članice „Društva idrijskih čipkaric“ s katerima imamo od leta 2010 podpisano Poveljo prijateljstva so tudi tokrat izrazile željo, da v Splitu priredijo svojo razstavo idrijske čipke. Upajmo, se da jim bo želja kmalu uresničila.

Tekst in foto: Katica Kaštelan

PAŠKI KAMEN, SOL IN BELINA ČIPKE

8. mednarodni festival čipke v Pagu 2017

Letos je Mednarodni festival čipke v Pagu od 23. do 25. junija potekal pod visokim pokroviteljstvom predsednice RH Kolinde Grabar-Kitarović in Ministrstva kulture Republike Slovenije, ki je bila partnerska dežela. V imenu Republike Slovenije sta pozdravna govora imeli njena ekselencija veleposlanica RS na Hrvaškem Smiljana Knez in državna tajnica Ministrstva kulture RS Damjana Pečnik. Prav posebno čast nam je izkazala veleposlanica, ko je v svojem govoru poudarila pomen naše klekljarske sekcije in nas posebej pozdravila.

Slovenske čipke iz fundusa muzejev v Ljubljani, Idriji, Železnikih ter slovenska postavitev 2014 na svetovni razstavi OIDFA v Avstraliji so bile razstavljene v cerkvi sv. Jurja v centru Paga. V Knežjem dvoru so razstavljale čipkarice iz Francije, Velike Britanije, Italije, Švice, Nizozemske, Češke, Rusije, Japonske in iz Hrvaške, ki so jo predstavljale čipkarice Društva paških čipkaric Frane Budak, čipkarice iz Lepoglave, iz KUD-a v Sikirevcih

Z Veleposlanico dr. Smiljano Knez in državno tajnico MK RS Damjanovič Pečnik

in klekljarice SKD Triglav iz Splita. V Benediktinskem samostanu su prikazane čipke, ki so last samostana, v cerkvi Marijinega vnebovzetja pa cerkvena oblačila okrašena s paško čipko. KUD »Družina« ima svojo stalno etno zbirko v Ulici sv. Marije.

Paška klapa »Sol« je s svojim koncertom v petek zopet navdušila številne obiskovalce.

Članice KUD-a »Družina« so pripravile modno revijo starinskega spodnjega perila okrašenega s paško čipko. Vse to so spremljali priložnostni verzi, kar je bilo zelo poučno, zanimivo in veselo. Pa tudi komentarjev ni manjkalo.

V soboto je bil »Slovenski dan«. Imele smo številne delavnice klekljane in paške čipke. Predstavnice muzejev iz Železnikov, Ljubljane, Idrije in predsednica OIDFA za Slovenijo so imele v Knežjem dvoru predavanje »Bogastvo in raznovrstnost klekljane čipke v Sloveniji«.

Bogato gastro ponudbo Slovenije je spremljala odlična kulturna ponudba. Nastopila sta mezzosopranistka Monika Bohinec in tenor Klemen Tokar, pihalni orkester »Jesenice« iz Kranjske gore pa je imel svoj koncert.

V nedeljo je nastopil KUD »Bogdanovci«, ki je publiko navdušil s čudovitimi slavonskimi plesi pri visoki temperaturi nad 34°C.

Razstave so bile čudovite. Toliko prelepih čipk na enem mestu, da ne vem, katere naj prej naštejemo – francoske, angleške, nizozemske, švicarske, italijanske, slovenske, paške, japonske? Enostavno se ne morem odločiti. Vrhunske mojstrice so predstavile svoja dela.

Vse festivalske dni je z nami prebila slovenska veleposlanica Smiljana Knez v spremstvu svoje tajnice gospe Kristine Klinar. Podrobno si je ogledala naše čipke ter zainteresirano komentirala posamezne kose in tehniko. Zelo smo bile ponosne na njene pripombe, saj je točno vedela, katere so nove, odkar si je maja v Splitu ogledala našo razstavo ob proslavi 25. obletnice delovanja društva.

Skupaj z nami se je veselila pohval obiskovalcev ter stalno ponavljala, kako je ponosna na naše delo, saj se vidi, da poleg tradicionalne tehnike spremljamo in uspešno

Veleposlanica RS na Hrvaškem dr. Smiljana Knez, Katica Kaštelan in predsednica paških čipkaric Neda Oros

uporabljamo tudi nove trende v čipkarstvu. Pri vseh dogajanjih so bile prisotne tudi državna tajnica Damjana Pečnik in ostale predstavnice Ministrstva kulture RS.

Nepozabno druženje je ovekovečeno s skupnimi fotografijami vseh sodelujočih na festivalu. Lepo se je bilo družiti s starimi prijateljicami, spoznati nove in se od njih naučiti nekaj novega.

Tekst in foto: Katica Kaštelan

PRAZNIK OBEH DOMOVIN SMO PREŽIVELI V NARAVI

Priprave za obeleževanje praznika državnosti obeh naših domovin so se letos pričele zgodaj. Odločili smo se, da bo tokrat to zunaj Splita, v naravi.

Prva misel je bila znamenita trdnjava na Klisu. Že dolgo si jo želimo ogledati saj je tako blizu, da jo vsak dan vidimo, vendar tako visoko, da si jo je le malokdo ogledal od blizu. Tisti med nami, ki jo pozna kot svoj žep, je **Petar Listeš**, rojeni Klišan, velik poznavalec zgodovine in okoliščin, ki so vplivale tudi na njegovo življenje. Pomagal nam je pri navezavi stikov z Občino Klis, tako da je predsednik občinskega sveta **Josip Didović** omogočil brezplačen ogled trdnjave za štirideset naših članov.

Vroč soboto, 24. junija, smo se ob osmih odpravili z avtobusom proti Klisu. Dveurni ogled trdnjave je

Na obzidju trdnjave

zelo pestro vodil Listeš. Na vsaki pomembnejši točki smo se ustavili, da bi poslušali zanimivosti iz bogate kulturne zapuščine, ki se je zbrala in ohranila v tej največji trdnjavi na Hrvaškem. Bogata zgodovinska

Petar Listeš, rojeni Klišan, velik poznavalec zgodovine

dogajanja stoletnih bojev cele vrste civilizacij; tam od časov Rimljanov, preko Benečanov in Turkov, do Francozov in Avstrijcev, vse do konca Druge svetovne vojne, po kateri trdnjava gubi svoj vojaški strateški pomen.

Eksponat v Uskoškem muzeju

Ogledali smo si najpomembnejše večstoletne zgradbe, med katerimi je tudi Uskoški muzej z vrsto eksponatov iz vojnih časov s Turki, cerkev sv. Vida, ki je bila nekoč turška džamija, utrjene ječe, vojaške utrdbe in še celo vrsto zanimivosti, ki jih v znameniti trdnjavi ne manjka.

Po končanem ogledu je predsednik društva Šušmelj pozdravil vse udeležence izleta ter se v njihovem imenu zahvalil Občini Klis za prijeten prijateljski sprejem.

Ubrani duet v kmečkem vzdušju

Izlet se je nadaljeval z odhodom v etno vas Radošić, kjer so nas prijazni domačini v kmečkem vzdušju čakali z obilnim kosilom. Ogled etno vasi je potekal ob veselem klepetu in ubranem petju slovenskih in dalmatinskih pesmi. Skratka, dan je minil kar prehitro, ostali pa so lepi spomini.

*Ana Matusinović
Petar Listeš
Foto: V.H.*

Čudovita destinacija

Zaprta sem svojo skrinjico spominov na potepanje po prekrasnih Triglavskih jezerih.

A vse je še tako živo, kot da je bilo včeraj.

Za našo malo družinico se je vse začelo 3. julija zarana, ko se sonce še ni prikazalo na obzorju, v Splitu.

Res prijetna pot do Nakla, naše prve postaje, dobra malica pred vstopom v Triglavski park preko Planine Vogar. Na parkirišču Voje sredi gozda pa čevlje na noge in avantura se začne.

Presenetljivo, ni dežja, vreme kot naročeno, mi polni elana, odprtih src in poguma, pripravljeni za vzpon do Koče na Planini pri Jezeru.

Koča na Planini pi Jezeru

Globoko zajemamo opojni, dišeči vonj gozda. 1453 metrov n.v. za nas ni preveč visoko.

Le naše nahrbtnike smo spet preveč obtežili z „Laškim“, ampak to je del „folklore“.

Vsako stopo, vsak korak pozabiš, ko ugledaš Planinsko kočo pri Jezeru, globokem in temnem kakor akvarel, kjer mirno površino sem in tja vznemirjajo ribe z večerno gimnastiko.

Koča kot v pravljici, hišnik vesel, na hitro nam zamenja tople pločevinke Laškega za mrzle.

Te skromne, dišeče majhne lepoticе

Večerja in spanje v „apartmaju“ nas pripravita za jutranji odhod proti planini Dedno polje in planini Ovčarija, čez Prode do Koče pri Triglavskih jezerih.

Pogled na dolino, obdano z gozdom, planšarske bajte in zvoneče krave s soncem visoko nad nami. Z dobro voljo spet pot pod noge.

Jaz in Snježna očarane s planinskim cvetjem in rastlinami neutrujeno fotografirava.

Okoli nas visoka stebela, ptički pojejo vsak po svoje, mi hitimo.

Prispemo na poševno raven navzdol proti jezerom, okoli nas planinski vrhovi izvirajo na vse strani, Bog moj, tako sem srečna, še malo, samo še en vzpon in na dlani se prikažeta „dvojčka“, dvojno jezero v katerem se ogledujejo puhasti oblaki in odsevajo sence dreves.

Navdušeni smo, prav tako kot prvič, pred nekaj leti.

Tukaj, na 1685 metrov n.v. vse polno mladih, veselih ljudi, v njihovih očeh prepoznaš strast do hribov, do plezanja po planinah.

Samo zvok helikopterja, ki neprestano prinaša vse potrebno za življenje v koči, moti to idilo.

Vreme je za kosilo (fižol s suhim mesom) in Laško.

Po eni uri spet z nahrbtnikom na rami na poti do Zasavske kočice na Prehodavcih, na višini 2071 m.

Na vsakem griču vržem pogled na jezera in kočico ter polnim dušo in telo z dišečim planinskim zrakom.

Medtem, kosilo je vzelo svoje. Področje se prevesi v množico gričev in gozdičev, na koncu vsepovsod same skale in vsaka minuta, ki je minila, bi lahko bila ura.

„Glej, tukaj je še eno jezero“, veliko, na 1830 m.

Prelepo, sedaj ni bilo pomembno nič več. Potovanje se je bližalo koncu.

Nenadoma zagledamo kočico na sami skali, kot da smo na nekem novem planetu, v nezemeljskem svetu, v katerega priplavajo trije kozorogi (gamsi).

Ne marajo nikogar, to je njihov svet, njihova dežela, prihajajo v meglici kot prikazen in v njej prekrasni, žametni izginejo.

Kočica na Prehodavcih na vrhu skale, spodaj še dve jezera, poplačana je vsa utrujenost, ta trenutek je vreden vsakega koraka.

Zasavska koča na Prehodavcih

Naši sopotniki

V skupni spalnici 40 planincev, mi spet (zahvaljujoč dobri Cvetovi organizaciji) v svojem „apartmaju“ spimo sen pravičnika.

Zjutraj še nekaj fotografij, pa spet na stezi. Sedaj je lahko, uresničili smo svoje sanje.

Spuščamo se veseli, uživamo v vsakem trenutku, ustavljamo se pri planšarjih, kakšno dobro žganje, pa še mrzlo Laško, na koncu še hlebec pravega planinskega sira.

Vrnitev do koče pri Jezeru. Še en prekrasen spomin. Hišnik nam za dobrodošlico zaigra na harmoniko in jaz in Snježana bosì zapeševa v ritmu valčka.

Še enkrat se napotimo do jezera, namakamo noge, smejemo se in že načrtujemo bodoče potepanje po planinah.

Zjutraj se spuščamo do parkirišča in čez Kočevje vozimo do Gorskega Kotarja in Skrada, kjer si bomo ogledali Vražji prehod in Zeleni vir.

Pot se malce raztegne, toda planinska koča sredi gozda nas navduši.

Izbe kot v hotelu, osebje tako prijetno, mi pa se spočiti napotimo v razgled Vražjega prehoda. Pravzaprav je to skalnata soteska z urejenimi stezami in mostički... morda srečamo medvedka.

Ogledamo si Mužekovo hišo in zdi se nam kot da smo sami na svetu.

Skrad - Vražji prolaz

Čudovit občutek! Vrnemo se in spet neutrujeno plezamo do Zelenega vira in slapa, ki se spušča z višine 70 m.

Z noge na nogo, prepolni lepih vtisov in vonja po dišečih borovničevih štrukljih (če jih ne poskusiš, kot da nisi bil v Gorskem Kotarju), odhajamo.

Spočiti, sveži in novi se zjutraj 7. julija zjutraj vrnemo v Split in že načrtujemo naslednje pustolovščine.

Snježana, Kažimir, Cveto in jaz v nove avanture že jeseni. Ker vse tako lepo funkcioniira, ekipe ne menjamo.

Lahko se nam pridružite.!

Ana Šušmelj

Planika, roža vseh rož

Planika je simbol gora, planinskega rastlinstva, planincev. Je ena najbolj znanih evropskih gorskih rož. Njena bela barva v Švici velja za simbol čistosti, v Romuniji pa je zaradi svoje lepote dobila ime kraljičina roža. V germanskih jezikih se za planiko uporablja ime edelweiss, kar lahko prevedemo v »plemenito belo«. Zaradi belih kosmatih listov ima v hrvaščini tudi zelo lepo ime runolist.

Stebela planik so visoka od 5-20 cm, cvet ima 5 do 6 cvetličnih glav, ki so obkrožene s cvetličnimi listi v zvezdasti obliki.

Dom te prekrasne cvetlice je planinski svet. Planike lahko najdemo na skalnih jasih, razpokah v stenah, redkeje na travnikih na višini med 1500 in 2400 metrov. So neenakomerno razporejene, navadno rastejo na nedosegljivih krajih. Je izredno skromna in trdoživa roža, že malo peščene zemlje v skalni razpoki je dovolj za njen obstoj, kjer kljubuje vetru, dežju in sončni pripeki. Je trajnica, razmnožuje se s semenom, obnavlja pa iz korenine.

Planika je v večini držav zavarovana rastlinska vrsta, v Sloveniji že od 1898.

Planika ali očnica, prva z zakonom zavarovana rastlina v Sloveniji

SLIKARJI NA KOLONIJI „SLOVENC V TUZLI – 2017 „

Že četrto leto zapored Slovenska skupnost Tuzla organizira slikarsko kolonijo za izseljene Slovence. Kot vedno do sedaj, je bilo tudi letos vse lepo pripravljeno in organizirano. Kolonija je potekala od 14. do 20. Avgusta, letošnja je bila najštevilnejša saj je sodelovalo kar 17 slikarjev.

Takoj ob prihodu smo se namestili v hotelu Tuzla, ki je od prostorov Slovenske skupnosti Tuzla oddaljen le kakšnih 100 m. V prostorih smo se zbrali ob 17.00 h. Vse prisotne je pozdravila predsednica društva **Dragica Tešić** in mentorica letošnje kolonije **Borka Jolić**. Zaželeli sta nam prijetno bivanje v njihovem mestu ter lepo in uspešno slikanje. Večina nas se med seboj že pozna, z veseljem smo pozdravili še nekaj novih udeležencev kolonije. Prvi vtisi so bili zelo pozitivni. Napotili smo se v »KUĆU PLAMENA MIRA« kje se nahajata dva ateljeja - naše delovno mesto. Tu smo dobili platna in barve ter se pripravili za jutranje delo. Potem pa skupna večerja v restavraciji »SEZAM«. Lep prostor, samo 100 m od našega ateljeja, dobra hrana, vsak večer živa glasba, celo vsak večer drugi ansambel. Ko vse to pogledaš, moraš priznati, da so se naši gostitelji zares potrudili in vse lepo zložili kot domino.

Slikarji so prišli iz Toronta (Kanada), Zagreba, Beograda, Zadra, Maribora, Novega Sada, Novega Mesta, Banja Luke, Kaknja, Zenice in seveda iz Tuzle. Novost kolonije pa je bila, da je mentorica k sodelovanju povabila 8 nadarjenih otrok iz dveh šol v Tuzli. Presenečeni smo bili s posameznimi njihovimi izdelki.

V torek pa skupni izlet v 60 km oddaljeni Gradačec, lepo majhno mesto z zanimivimi zgodovinskimi spomeniki iz turških in pozneje iz časov Avstro ogrskega imperija. Pri vrnitvi smo si ogledali še znano trdnjavo Srebrenik iz XIV. stoletja, iz časov vladavine bosanskega bana Stjepana II. Kotromanića.

Čas je hitro potekal in prišla je sobota, dan razstave. Vsi smo slikali po dve sliki, otroci pa po eno. Vse se

Vsi udeleženci kolonije

je moralo pripraviti in postaviti v relativno majhnem prostoru. Slike so bile zanimive, tako tematski kakor tudi po tehniki slikanja, od olja, akrila, akvarela in pastela.

Ne prevelika dvorana, s kakšnih 90-100 sedišč, je bila na svečanosti odpiranja povsem polna. Program se je začel s pozdravnimi besedami predsednice, potem pa je ženski pevski zbor **Slovenčice** odpel 5 slovenskih pesmi. Mentorica kolonije je predstavila vsakega slikarja in o njem spregovorila nekaj besed.

V imenu vseh slikarjev sem se zahvalil domačinom za dobro organizacijo in za vložen trud.

Čast odpiranja razstave 4. slikarske kolonije »SLOVENC V TUZLI 2017 « je pripadla županu mesta Tuzle **Jasminu Imamoviću**, ki je v svojem nagovoru poudaril pomembnost delovanja Slovenske skupnosti v Tuzli. Kot pravi so Slovenci v Tuzli prisotni že več kot dve stoletji, od časa prve industrializacije mesta. Priznani in spoštovani so kot strokovnjaki in delavci. Podaril nam je knjigo o hrabri Slovenki **Amaliji Lebeničnik**, ki je bila pred II. Svetovno vojno aktivna v sindikalnem gibanju, v času vojne pa vzor mladim revolucionarjem in antifašistom Tuzle. Nemci so njo in njenega sina Andrija aretirali in obsodili na smrt s streljanjem. Streljanje je izvršeno 16.2.1942. Avtorica teksta Biografija Amalije Lebeničnik z naslovom **Amalija** je **Asja Redžić** a predgovor je napisal župan mesta Tuzle Jasmin Imamović.

Po ogledu razstave pa slikanje, intervjuji in klepet ob kozarčku in skupna večerja.

V nedeljo ob 9. uri pozdrav z domačini in odhod iz Tuzle. Bila je res lepa kolonija in prepričan sem, da bo ostala v lepem spominu vsem udeležencem.

Slovenščina malo drugače

V organizaciji SIM je letos od 23. – 29. julija v vasi Gorenje pri Zrečah potekala poletna šola z zanimivim naslovom Slovenščina malo drugače. Udeležilo se jo je 17 mladih rojakov iz Evrope. Poleg učenja slovenščine so tudi likovno ustvarjali, bivali v naravi, se ukvarjali z različnimi športi in se veliko družili. S to slovenščino so se iz Splita srečale Leona Vukas, Paula Mikačič in Lori Slišković. Vse tri so se vrnile polne prelepих vtisov, novih znanj in poznanstev.

V njihovem imenu se zahvaljujemo organizatorjem, učiteljem in vsem, ki so pripomogli, da je bilo njihovo bivanje v Sloveniji tako nepozabno.

ČEPRAV KRATKO, TODA ZARES LEPO

23. julija smo krenile v Slovenijo, da bi se blizu mesta Zreče, v domu Gorenje naučile še nekaj več slovenščine, spoznale nove lepote Slovenije in se srečale z umetnostjo.

Mestece Gorenje je majhno, lepo, obdano z naravnimi lepotami in mnogimi domačimi živalmi.

V domu je bilo stvarno lepo, sobe so bile lepe in udobne, vsi skupaj smo v jedilnici pospravljali in čistili mize.

Dan je potekal običajno takole: zjutraj pouk in likovna delavnica do kosila, potem terenske aktivnosti, ponovno pouk, večerja, igre v dvorani in na spanje. Terenske aktivnosti so bile osvežilne in vzburljive. Šli smo tudi v terme Zreče, kjer smo se počisto nakopali in zabavali. Naučili smo se rokovati z lokom in puščico strelico, kar je bilo izredno zanimivo.

Čeprav kratko, smo zares uživali, spoznali smo veliko odličnih prijateljev, bili smo tudi na radiu Sloveniji, kjer smo v pogovoru povedali kako smo doživeli Slovenijo, zakaj smo prišli v šolo slovenščine in kako nam je všeč dom, kjer smo bivali. Domov smo se vrnili 29. julija.

Za mene bila to velika avantura in rada bi jo ponovila tudi drugo leto.

Leona Vukas

21. Tabor slovenskih otrok po svetu naj bi mlade rojake spominjal na Slovenijo in spodbujal k učenju slovenščine

Svetovni slovenski kongres je od 29. julija do 5. avgusta pripravil 21. tabor slovenskih otrok po svetu, ki ga finančno podpora Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. V domu ČŠOD na Livških Ravnah se je, ob učenju slovenščine in spoznavanju okoliških lepot in zanimivosti, družilo 47 mladih iz Italije, Avstrije, Nemčije, Hrvaške, Srbije, Velike Britanije, Avstralije, Švedske, Belgije, Kanade, Francije in Luxembourga. Dopoldan so se udeleženci pridno učili slovenščine, popoldneve pa izkoristili za ogled ali praktične delavnice. Ogledali so si bovško trdnjavo Kluže, Mlekarno Planika, muzej SMO v Špetru, muzeju na prostem, ki se razteza po grebenu Kolovrata, se okopali v Nadiži in se sprehodili po odprtem.

MENI JE BILO ČUDOVITO

Letos sem se udeležila 21. Tabora slovenskih otrok po svetu, ki ga organizira Svetovni Slovenski Kongres. Tabor je potekal v ČŠOD Kavka v bližini Kobarida. Zjutraj smo imeli pouk v domu, popoldne pa smo si ogledali naravo in okolico Kobarida. Meni je bilo čudovito in sem spoznala veliko zanimivih ljudi. Bilo nas je okoli 47 iz 11. različnih držav. Vsi so vsi bili zelo prijazni. Najbolj všeč mi je bila enodnevna ekskurzija v Kobarid pa tudi kopanje v reki Nadiži.

Vsi smo jokali, ko smo odhajali domov.

Upam da bom tudi naslednje leto dobila priložnost obiskati Tabor slovenskih otrok po svetu.

Yasmine Doršner

Prosti čas in veselo druženje

Obdajala nas je čudovita narava

Nove Starine Solinska oaza ekologije in umetnosti

Rezervat narave in kulture „Nove Starine“ nikogar ne pušča ravnodušnega

Solinske Starine skrivajo številne sledove antične kulture in spominjajo na čase, ko je bila stara Salona ena od glavnih urbanih sredin na naši strani Jadrana. Rezervat narave in kulture "Nove Starine" se nahaja precej blizu arheološkega nahajališča Salona, toda mnogi Solinčani, še manj pa Splitčani in drugi Dalmatinci ne vedo za to atraktivno lokacijo, ki skriva tolike lepote in zanimivosti. Park se razprostira na petih hektarih, a rezultat je truda **Ivana Tolića**, njegovih prijateljev in volonterjev, ki so nekdanje odlagališče odpadkov spremenili v prostor za umetniške delavnice, druženja, edukacije, rekreacijo, mesto, ki spodbuja kreativnost in sobivanje in je popoln spoj človeka in narave.

V začetku julija je bila v tej zeleni solinski oazi med Ivanovimi gosti volonterka Karmen Melocco iz Ljubljane.

Kaj je Karmen Melocco pripeljalo v Nove Starine?

V Solin me je pripeljalo moje delo. Pred petimi ali šestimi leti sem se udeležila delavnice polstenja, ki jo je organiziral ga. Jaroslava Uremovič iz Trogirja. Delavnico je vodila mojstrica iz Nizozemske, jaz pa sem zanjo izvedela v Avstriji, kjer delam. Nizozemska polstilka me ob ogledu mojih izdelkov ob tej priložnosti povabila na delavnico.

V Vrsinah smo tako vsako dopoldne ženske iz Belgije, Nizozemske, Hrvaške in Slovenije ustvarjale prelepa krila iz volne in svile, popoldne pa nas je Jaroslava popeljala na zanimive izlete po okolici. Ena od lokacij je bil tudi obisk Novih Starin, parka, ki ga ustvarja Ivan Tokić. Vsi smo bili očarani: po kratki hoji mimo delavnic, kjer stroji režejo kamen, in kupov smeti ob

zabojnikih, smo stopili v drugi svet. Po sprehodu skozi borov gozdiček, očiščen podrastja, mimo kamnitih skulptur, prostorov za počitek in igro, visokih gred, zasajenih s paradižniki, otočkov z začimbami, sem dobila vtis, da je to ustvaril nekdo z izostrenim čutom za naravo in estetiko. Prepletanje divjine z objekti iz kamna, vrtovi, oljkami, vse to na nekdanjem divjem odlagališču smeti. Očitno bi Ivanu prišel prav kakšen dodaten par rok, zato sem čez nekaj mesecev pripeljala tri prijatelje. Bili smo prvi Ivanovi volonterji. Naslednje poletje jih je bilo že veliko več in Ivanova vizija je postajala resničnost: prostor srečevanja raznolikih ljudi, pripravljenih narediti nekaj za skupno dobro. Pri tem pa biti originalen, iznajdljiv, prilagodljiv, skromen, potrpežljiv in vedoželjen.

Zdaj vsaj enkrat letno pridem na „delovni obisk“ in z veseljem ugotavljam, da se tudi lokalna skupnost vse bolj zaveda tega otočka miru in z raznimi aktivnostmi, umetniškimi in družabnimi skupaj z Ivanom ustvarja novi, prijaznejši svet.

Vera Hrga

Foto: Rade Popadić

»SLIKARSTVO JE FILOZOFIJA PREMIŠLJANJA SVETA SKOZI LIK IN SIMBOL«

Rok Zelenko

Rok Zelenko - Pictia;
foto: Janko Dermastja

V organizaciji Turistične zveze Split je v Galeriji Dioklecijan, v Muzeju mesta Splita 3. julija zvečer svoje slike na ogled ponudil znani slovenski slikar in keramičar Rok Zelenko, ki je potem še 5. julija opoldne v Viteški dvorani muzeja predstavil svojo Monografijo PICTIA.

Spoznal sem res zelo zanimivo osebo. Rojen je leta 1951 v Ljubljani, otroška leta je preživel v Kamniku kjer je oče, poznani in priznani slikar in keramičar Korel Zelenko imel svoj atelje. Kmalu je svoj atelje premestil v Grožnjan, majhno mesto v Istri, kjer je kupil hišo. Gimnazijo je končal v Ljubljani in leta 1975 diplomiral na Ljubljanski Akademiji za likovno umetnost na temo *Problem realizma v slikarstvu*. Je eden od redkih slovenskih slikarjev in keramičarjev, ki nadaljuje tradicijo figurativnega izraza. Po končani akademiji je v Grožnjanu, ki je medtem postal znano mesto slikarjev, še lepše rečeno, postal je velik evropski atelje, imel priložnost spoznati priznane slikarje iz Evrope in drugih krajev sveta. Ta prijateljevanja so mu omogočila, da se predstavi s svojimi slikami v najbolj znanih galerijah sveta. Kmalu so prišli rezultati, priznanja in nagrade. Njegov bogati slikarski opus okoli 1800 slik raznih tematik in tehnik slikanja je bogastvo, s katerim se le malokdo od slikarjev lahko pohvali. Čeprav je še kot otrok spoznal prve skrivnosti umetnosti keramike v očetovem ateljeju, se je resno prijel dela šele, ko se je poročil z umetnico keramike. Njuna dva sina sta se

prav tako posvetila umetnosti in nadaljujeta po poti družine Zelenko.

Kot pravi sam Rok, se je v njegovem življenju prav vse lepo zložilo, celo življenje ga je spremljala sreča, menda je rojen pod srečno zvezdo.

Na koncu pa še nekaj besed o razstavi. Na ogled je bilo postavljenih 14 lepih in za oko prijetnih slik raznih tematik v tehniki olja in akrila. Na žalost je bilo na odprtju razstave zelo malo obiskovalcev.

Toda na promociji njegove monografije popolnoma drugače, dosti obiskovalcev, novinarjev in prisotnost televizije.

Tekst in foto: Ivan Kosmos

Odšel je Berti Rodošek

Slovensko glasbeno sceno je avgusta zapustila glasbena legenda-skladatelj, aranžer, dirigent in producent Engelbert Berti Rodošek, sicer Štajerec, ki je zadnja leta živel v Švici. Bil je oče festivala Vesele jeseni in festivala Melodije morja in sonca ter avtor več kot štiristo pesmi, med katerimi so najuspešnejše: Štajer'c, Prlek, Nazdravimo prijateljstvu, Obrtniki, Tople julijske noči, Vsak po svoje naj si poje, Bolfenk, Črke lažejo, Polka, valček, Rock & Roll, Mamici ... Največ glasbenih del je napisal za Alfija Nipiča, morda najbolj znana je njegova Toti presneti. Skladal je tudi za Ota Pestnerja, New swing quartet, Henčka, Jožeta Koblerja. V mladosti je bil član kulturnih Mladih levov, pred časom pa je izdal tudi glasbeno biografijo.

V počastitev ustvarjalnega opusa dveh velikanov slovenske narodno-zabavne glasbe sta pri Mladinski knjigi izšli biografiji SLAVKO AVSENIK Aleksija Jercoga s spremno besedo in analizo melodike Avsenikove glasbe profesorja in skladatelja Tomaža Habeta ter LOJZE SLAK Ivana Sivca s spremno besedo profesorja dr. Janeza Bogataja.

NAŠA SLOVENŠČINA

Na Facebook socialnem omrežju kroži zapis mladega Primorca Marka, ki je pred meseci odpotoval v ZDA in šele tam zares spoznal, kakšno neprecenljivo vrednost ima jezik.

Tudi mi, ki smo tudi rasli z njo in nismo tako daleč od nje, ki govorimo podoben, slovanski jezik, se z njegovim pogledom na našo lepo slovenščino popolnoma strinjamo.

Redko se zavedam s kako izredno lepim jezikom sem odraščal in preredko pomislim, kako ga uporabljam v vsakdanjem življenju. Kako speven in romantičen pravzaprav je. Popelje me lahko globlje, kot bi me lahko angleščina kadarkoli. Šele zdaj, ko postajam starejši, vedno bolj cenim naš jezik, našo kulturo - pa tudi če vključuje pijane vaške veselice - Cenim naše običaje in naš karakter.

Mala Slovenščina je uspela preživeti številne velike imperije: Frankovsko cesarstvo, 500 letne turške vpade, Napoleonove vojske, Hitlerjevo okupacijo, komuniste v Jugoslaviji in preživela bo tudi sedanjo Evropsko unijo. Nikoli nas ni dovolj za frontalni napad (samo dva milijona) - Zato je naše največje orožje že 1000 let ravno jezik. Ena redkih stvari - tudi v današnji Sloveniji - ki združuje narod. In cenim ljudi, posebej mladino, ki se v pogovoru poslužujejo slovenskih izrazov in to kljub temu, da so angleški prevodi zdaj morda bolj popularni.

V današnji dobi globalizacije bo naša naloga vedno težja. Jeziki se mešajo in vse bolj mamljiva postaja ideja, da bi enostavno postopoma začeli zamenjevati slovenščino z angleščino. Na žalost tudi sam podlegam temu. Toda iskreno mislim, da bomo tako kot velike svetovne imperije preživeli tudi velike svetovne jezike. Vedno se prebudimo ravno pravi čas in opozorimo nase, in mislim da se bomo podobno prebudili kmalu in se spet zavedali kako unikatni smo in kako lep jezik govorimo.

In ponovno moramo spoznati njen čar. Bistra in strumna je kot Soča, razvejana kot krošnje dreves Kočevskega roga in bogata kot podzemni svet Krasa. Samo verjeti moramo vase. Biti ponosni nase in na svoj jezik.

Avtor: Marko Il Piccolodivano

SLOVENSKE KLETVICE IN PSOVKE

Sestavni del medčloveške komunikacije in s tem besedišča vsakega jezika so t. i. žaljivke. Gre za besede z žaljivim pomenom, ki glede na moralna pravila neke družbe veljajo za neprimerne.

Uporaba žaljivk je bila v vseh zgodovinskih obdobjih in družbenih okoljih nezaželena, na različne načine preganjana iz javnega življenja, v določenih primerih pa celo sankcionirana. Slednje se lahko zgodi tudi dandanes, saj lahko nepremišljen žalilec zaradi uporabe grdih besed tudi pravno odgovarja.

Sčasoma se lahko pomen žaljivk, psovok in kletvic znatno spremeni ali celo izgubi (»Krščenmatiček!«), ves čas pa zaradi družbenih sprememb nastajajo tudi nove (»Da bi ti Murko na poroki pel!«).

Slovenske kletvice in psovke - razlika

Psovka je vrsta žaljivke, ki se nanaša na sogovorca. Izrečena je namerno in na glas, govorec z njo nagovorjenemu ne želi slabega, ga pa želi razžaliti, ponižati ali osramotiti. Odraža govorčev jezo, prezir ali obsodbo nagovorjene osebe. Za razliko od kletvice se nanaša na sedanost, na tisti trenutek, ko je izrečena. Navadno se pri psovkah govorec poslužuje žaljivih, posmehljivih izrazov, anatomskih delov in telesnih izločkov, ga zmerja z živalskimi imeni ali zlobnimi višjimi silami ali mu pripisuje negativne lastnosti ali dejanja.

Nekaj najpogostejših slovenskih psovok: Drek, Smet, Rit, Pes, Svinja, Gnida, Govedo, Umazanec, Lažnivec, Pokvarjenec, Smrad, Bedak, Kurba, Hudič, Vrag

Vse navedene psovke lahko tudi, skladno s stopnjo naše jeze, za močnejši učinek med seboj poljubno kombiniramo: Prasec umazani, Svinja lažniva itd.

Kletvice so bolj grobe od psovok, pogosto so izrečene nenamerno, v afektu, z njimi sproščamo svojo jezo in si dajemo duška, za razliko od psovok pa z njimi izrekamo slabo željo, zlonamernost. Izražajo se v obliki vzklikov. Kletvice so usmerjene v boga, višje sile, predmete ali osebe, ki jih ni v naši neposredni bližini. Pogosto jih izrekamo, kadar smo jezni sami nase. Za razliko od psovok, ki obstajajo v obliki posamezne žaljive besede, so kletvice uveljavljene v obliki besednih zvez ali povedi.

Pa še nekaj primerov pogostih slovenskih kletvic:

Naj te strela udari!

Hudič te vzemi!

Naj te vrag pocitra!

Jebela cesta!

Tristo kosmatih (medvedov)!

Pojdi se solit!

Naj me vrag vzame!

H kletvicam uvrščamo tudi vzklike in evfemizme (t. i. nadomestne kletvice), ki imajo podobno strukturo in namen kot kletvice, vendar je povedek tukaj izpuščen:

Kruefiks! Tristo hudičev! Aufbiks!

Slovenske kletvice in pomoč višje sile

Nekatere slovenske kletvice temeljijo na sklicevanju na višje sile: Bog, Hudič, Strela, Grom oz. na nekaj ali nekoga, ki ti lahko povzroči škodo. Ker se sodoben človek boga in hudiča ne boji več tako, kot so se ga naši predniki, se sodobne slovenske kletvice namesto na božjo moč raje sklicujejo na druge, aktualne avtoritete, tabuje ali nezaželene pojave, nekatere pa nastanejo kot posodobljena različica že obstoječih, starejših kletvic:

Da bi te Hilda zaposlila! (Hilda Tovšak je slovenska političarka in gospodarstvenica, obsojena na zaporsko kazen zaradi nezakonitih ravnanj v času vodenja Vegrada, op.u.)

Da bi ti Murko pel na poroki! (Damjan Murko, slovenski pevec zabavne glasbe, op.u.)

Da bi ti sin zeta domov pripeljal!

Dvesto kradljivih tajkunov!

Tristo lažnivih politikov!

Smo številne slovenske kletvice in psovke res prevzeli od južnih sosedov?

Vsi tisti, ki menijo, da so slovenske kletvice in psovke zelo blage in da smo tiste »krepkejše« prevzeli od južnih sosedov, bodo morda presenečeni nad dejstvom, da so bile besede jeb*ti/je*i, kurec/ku*c, pizda/pič*a in njihove izpeljave ter uporaba v slovenskem jeziku zabeležene že v številnih slovarjih 19. stoletja (Pleteršnikov slovensko-nemški slovar iz let 1894–95, 1. in 2. izdaja Janežičevega slovensko-nemškega slovarja, Murkov slovensko-nemški slovar iz leta 1832, Gutsmanov slovensko-nemški in nemško-slovenski slovar iz leta 1789).

Žaljivke so in bodo ostale del živega jezika

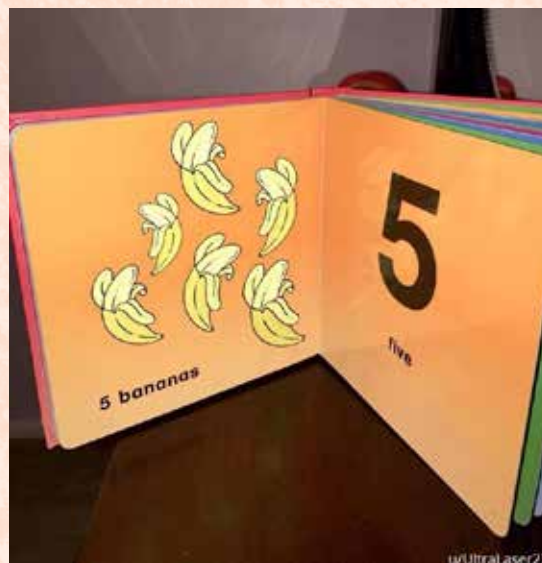
Ne glede na nedostojno obarvanost in s tem povezano javno grajo ter zavračanje pa žaljivke živijo naprej. Kljub profanosti, ki jo izražajo, jih ne moremo enoznačno umestiti v kategorijo odvečnega oz. nepotrebne besedišča, ki je zgolj odraz neotesanosti ter nizke moralne držbe govorca. Žaljivke so, kot vse druge besede, sestavni del človeške komunikacije in s tem del jezikovne ter kulturne dediščine.

Katere kletvice pa vi najpogosteje uporabljate in – kar je še pomembneje – komu jih najpogosteje namenite? Pa bodite iskreni, porkamadona!

<https://www.leemeta.si/blog/zanimivosti/slovenske-kletvice-in-psovke>

KOLIKO BANAN?

OPOZORILO!

Stranišče je primerno samo za malo potrebo.
(hrvaško)

Stranišče ni primerno za veliko zabavo. (angleško)
Nekdo je imel dober smisel za humor, kaj? :)

POTICA V BELI HIŠI

Odkar imamo v Beli hiši v Washingtonu prvo damo ZDA, ki je slovenskega rodu, se v ZDA in tudi v Sloveniji veliko govori o potici. Ta slaščica je v ZDA sinonim za Slovence. Tudi velika večina Slovencev po poreklu, ki so že 6 ali celo 7 generacija in živijo v ZDA in ki ne znajo več slovensko, znajo pa reči »potica«.

Melanija Trump rojena Knavs je tako hote ali nehote postala poznavalka ali vsaj ljubiteljica potice. Pozabilo pa se je že, da so v Beli hiši daljnega 1960 leta, ko je postal predsednik ZDA John Kennedy pojedli 25 kg kranjske potice, ki jo je spekla Uršula Ambrožič iz Evelth, Minn.

Uršula Ambrožič, dolgoletna aktivna članica SNPJ (Slovenska narodna podporna jednota) je bila glavna kuharica na vsakoletnem druženju – konvenciji SNPJ. Tudi leta 1960, ko se je konvencije udeležila tudi sestra takrat še bodočega predsednika Johna Kennedy Eunice Sriver iz Chicaga. Potica, ki jo je poizkusila ji je ugajala. Takrat ji je Uršula Ambrožič obljubila, da bo pripravila potico za inavguracijo novega ameriškega predsednika. Slovenci v ZDA so bili v tistem času pristaši demokratske stranke. Seveda, ob izvolitvi Johna Kennedy Ambrožičevi ni bilo treba reči 2 krat da je izpolnila obljubo. Zamesila je 12 potic in jih je pekla osem ur. Takratni časopisi so pisali, da so skupaj tehtale kar 50 funtov oziroma 25 kilogramov.

Tekst in foto: Janez Rogelj

BLONDINKA vstopi v NLB v Ljubljani in zaprosi za posojilo 1.000 €. Pove, da potrebuje denar, ker potuje za dva tedna poslovno v ZDA.

Uslužbenec ji reče, da mora nekaj zastaviti kot jamstvo za dolg, zato mu blondinka mirno izroči ključke novega BMW serije 7 z vso dodatno opremo, parkiranega na cesti pred banko.

Banka se strinja, blondinki izroči 1.000 €, avto odpeljejo v garažo pod banko in se ob tem zabavajo na račun neumne blondinke, ki za jurja zastavi 100.000 € vreden avto.

Čez dva tedna se blondinka vrne in povrne banki dolg, ki znaša skupaj z obrstmi 1.003.20 €, ji uslužbenec vljudno reče:

„Gospodična, zelo smo veseli, da smo poslovali z vami, naše sodelovanje je bilo vzorno, vendar smo malo zmedeni :

Ugotovili smo namreč, da ste milijonarka, zato ne moremo razumeti, zakaj ste si sposodili 1.000 € ...“

Blondinka mirno odgovori:

Pa mi vi povejte, kje bi lahko za 14 dni parkirala avto v Ljubljani za 3.20 €?

Koncem avgusta je visoki jubilej med svojimi številnimi prijatelji veselo praznovala naša Justina Kordiš

Draga naša Justina!

Ob tvojem visokem jubileju ti želimo

Da vse kar upaš se izpolni,

Da vse kar si želiš se uresniči,

In vse kar v srcu čutiš,

Se v srečo zlije

In zdravjem, veseljem srčnim

te obsije!

Jelka: "Željko, greš naprej ali ostaneš?"

Takole nas naša vodička vodi z visoka.

Koliko je naših na fotki?

Pogled skozi okno nekdanj in... danes.

Počitek na zelenem Pohorju... v samoti ob spokojnem jezeru

V Mariboru ne gre brez lepih vijolic

Srečen zakon?!

